

Martí Domínguez: la dignitat d'un periodista

Jordi Bort Castelló

■ **Fa cent anys**, el 21 de juny de 1908, naixia a Algemesí Martí Domínguez, un gran escriptor, periodista i home de bé, compromès amb el nostre País. Una veu lliure, que va saber alçar la seua opinió, en defensa de la dignitat del nostre Poble. Una icona de la comunicació i de la informació que va treballar per un periodisme en llibertat.

El 1924, amb 16 anys, començà la carrera de Dret a València. El 1928 publicà el seu primer llibre de versos en castellà, titulat 'Versos de juventud'. Home emprenedor, lletraferit i entusiasta de la literatura, el 1931 va fundar a la seua ciutat nadiua el setmanari *Llevant*, del qual fou el seu director. Va col·laborar amb la *Dreta Regional Valenciana* de Lluís Lúcia. El 1934 obtingué el Premi Extraordinari dels Jocs Florals d'Algemesí, amb el poema *Arròs*. Posteriorment, en esclatar la guerra civil, ell que era un home d'una gran religiositat, hagué d'amagar-se per tal de fugir dels escamots republicans. L'any 1939 es convertí en redactor d'*Avance*, alhora que participà en la creació del diari *Levante*. El 1941 escriví i preparà l'edició de *Mont, el monte musical*, que no es va publicar. Escrigué també *Alma y tierra de Valencia*. El 1949 fou nomenat director del diari *Las Provincias*. I el 1955 guanyà la Flor Natural dels Jocs Florals de València, amb el Poema *Arbres*, que Martí Domínguez dedicà «a la memòria de Teodor Llorente, poeta de València». El diari *Las Provincias* el publicà sencer, el dia 7 d'agost d'aquell mateix any. En

aquest poema, Martí Domínguez fa un elogi de la llengua dels valencians:

«*La llengua és a la Pàtria lo que a la terra els arbres :*

Portada de la revista *Mètode*.

l'arrelam que l'apreta, els troncs que l'ennobleixen, les branques que s'eixamplen per donar-li son ombra i a la volta son fruit.»

Martí Domínguez, es lamentava de la desídia a la que es veia sotmesa la nostra llengua :

«*Ai del poble que talla els seus boscos mil lenaris i abandona els solcs patris de les pròpies collites!*

En el poema, Martí Domínguez feia una descripció de la diversitat, de la riquesa i de la persistència de la llengua:

«*I per damunt de tot, queda la veu viva del poble pla, filla de Déu. Borbolla el valencià pertot arreu: d'Elx al Maestrat, d'Alcoi a Vinaròs: cast en Morella, altiu en Guadalest, fort en Biar... anacreòntic, llest, en mig dels tarongers i els camps d'arròs»*

El 1956 va participar en l'homenatge que *Lo Rat Penat* dedicà a Carles Salvador. Però la data que marcà la grandesa humana de Martí Domínguez, va ser el 16 de març de 1958, amb el seu discurs de mantenidor de la fallera major de València, al Teatre Principal. Cal tindre en compte que uns mesos abans, el 14 d'octubre de 1957, hi havia hagut la riuada que va assolir el Cap i Casal, amb una ajuda nul·la per part del govern franquista. Martí Domínguez, director de *Las Provincias*, davant d'aquest menyspreu per part de les autoritats, pronuncià el discurs:»*Valencia, la gran silenciada. Cuando enmudecen los hom-*

bres...¡hablan las piedras!». Les seues paraules, plenes de valentia, s'adreçaren a les representants de Catalunya i Balears, que formaven part de la cort d'honor de la fallera major: «princeses de terra i mar perquè València vol beneir-vos i saludar-vos en esta llengua nostra i vol que sentiu en ella bessones, amb la triple germanor del mateix esperit, del mateix mar i del mateix idioma». Amb el seu discurs de man-

tenidor, Martí Domínguez denuncià la marginació que sofrí València i l'oblit de les nostres senyes d'identitat. La seua va ser de les poques veus crítiques respecte el franquisme. I el Ministerio de Información y Turismo, va pressionar els propietaris de *Las Provincias*, perquè l'obligaren a deixar el càrrec de director. Així el 25 de juliol d'aquell mateix any, Martí Domínguez presentava la dimissió.

El 1960 escrigué i estrenà l'obra de teatre '*No n'eren 10?*', un apunt dramàtic inspirat en l'Evangelí de Sant Lluç, i editat per Cosmos. Aquesta obra va ser qualificada per Joan Fuster, com «un hito importante en la vida teatral valenciana de nuestro siglo». També Vicent Ventura escrigué: «Una obra teatral en idioma valenciano y escrita por un periodista excelente, agudo, batallador». Martí Domínguez, en la presentació de '*No n'eren 10?*' adverteix sobre la «unitat substancial de la llengua que es parla al Principat, Balears, València, el Rosselló, la Cerdanya, a les Valls d'Andorra i a la ciutat de l'Alguer

de Sardenya».

El 1962, Martí Domínguez s'incorporà a la revista *València-Fruits*, de la qual va arribar a ser director. El

«Martí Domínguez denuncià la marginació que sofrí València i l'oblit de les nostres senyes d'identitat. La seua va ser de les poques veus crítiques respecte el franquisme»

1964 pronuncià a Barcelona la conferència «Nacionalisme i cristianisme», i el 1966 fundà amb Vicent Ventura i J.J. Pérez Benlloch, el diari *Al dia*.

Home compromès amb la cultura del País, el 1971 formà part del Patronat de la Universitat de València, i encara, el 1972 publicà

la novel·la *Els horts*, el 1978 *Els nostres menjars*, i el 1980, *Els Borja*. Formà part de l'Associació *La Paraula Cristiana*, fundada el 1973, juntament amb Robert Moròder, Joan Senent, Mossèn Vicent Sorribes, Vicent Badia i Marín, Sanchis Guarner, Pere Riutort, Cristòfor Aguado, Joaquim Meneu i Ramon Haro. El 10 d'agost de 1984 morí a València, després d'una vida fecunda.

Martí Domínguez va ser un ferm defensor de la nostra llengua, enfront d'aquells que reneguen d'ella: «esa estoreta velleta –deia Martí Domínguez– que muchos tenéis en el porche....perquè no fa fi i perquè parlar en valencià no fa fi. ¡Quanta coentor, Dios mío... esa estoreta, valencianos, no la tiréis, no la guardéis en el porche; ponedla en circulación». Com ha dit Agustí Colomer, Martí Domínguez «il·lustra a la perfecció l'esperit conciliador d'un escriptor que, com el pacient artesà medieval, encaixa les tesselles del gran mosaic de la valencianitat». ■

Ben Ca'n mel

Tapes, cuina mediterrània i de mercat

**C/ Sant Tomàs, 18
Tel. 96 391 02 88
Barri del Carme
VALÈNCIA**